

ONA TILI DARSLARIDA O‘QUVCHILARNI IJODIY FIKRLASHGA O‘RGATISH**Parpiyev Odil Olimovich,**

Qo‘qon universiteti Ta‘lim kafedrası katta o‘qituvchisi

Raximova Lobarxon,

Qo‘qon universiteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ona tili darslarida o‘quvchilarni ijodiy fikrlashga o‘rgatishning ahamiyatini va o‘qituvchilar ushbu hayotiy ko‘nikmalarni rivojlantirish uchun amalga oshirishi mumkin bo‘lgan strategiya va tadbirlar yoritiladi. Misollar keltirish orqali fikrlar isbotlangan.

Kalit so‘zlar: ona tili, kreativ fikrlash, tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, til, qobiliyat.

Ta‘limda ijodiy fikrlash ko‘nikmalarini tarbiyalash o‘quvchilarni doimiy rivojlanayotgan va murakkab dunyoda rivojlanishga tayyorlash uchun muhim ahamiyatga ega. Ijodiy fikrlash shaxslarga muammolarga innovatsion yechimlar bilan yondashish, tanqidiy fikrlash va o‘zgacha va mazmunli usullarda o‘zini namoyon qilish imkonini beradi. Ona tili darsligidagi ijodkorlik bu ko‘nikmalarni yoshligidanoq tarbiyalashda qimmatli yondashuv hisoblanadi. O‘quv dasturiga ijodiy fikrlash mashqlari, ko‘rsatmalar va loyihalarni kiritish orqali o‘quvchilarda aqliy hujum, tahlil qilish va ona tilida samarali muloqot qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish mumkin. Bugungi jadal rivojlanayotgan dunyoda ijodiy fikrlash qobiliyati har qachongidan ham muhimroqdir. Ijodiy fikrlash odamlarga muammolarga innovatsiyalar bilan yondashish, tanqidiy fikrlash va samarali muloqot qilish imkonini beradigan hayotiy qobiliyatdir. Ta‘lim haqida gap ketganda, o‘quvchilarda ijodkorlikni rivojlantirish ularni XXI asrda muvaffaqiyatga tayyorlashning kalitidir. Til o‘rganishda ijodiy fikrlashning ahamiyati yuqori.

Til shunchaki muloqot vositasi emas; shuningdek, ijodkorlik va o‘zini namoyon qilish uchun vositadir. O‘quvchilar ijodiy til faoliyati bilan shug‘ullansa, ular tilni chuqurroq o‘zlashtirib, so‘z boyligini kengaytiradi, muloqot ko‘nikmalarini oshiradi. Qolaversa, ona tilida ijodiy fikrlash o‘quvchilarning o‘z fikr va g‘oyalarini yanada nozik va ta‘sirchan ifodalashiga yordam beradi.

Ona tili darslarida ijodkorlikni qo‘llash o‘quvchilarning til bilimlarini, tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini va materialga umumiy qiziqishlarini sezilarli darajada oshirishi mumkin. O‘quvchilarni o‘z ona tilida ijodiy fikrlashga undash o‘z-o‘zini ifoda etish, muloqot qilish va muammolarni yechish uchun keng imkoniyatlar ochadi. O‘quvchilarga o‘z fikrini betakror va xayoliy usullarda ifodalash uchun vositalar va erkinlik bilan ta‘minlash orqali o‘qituvchilar til bilan chuqurroq bog‘lanishni kuchaytirishi va o‘rganishga umrbod muhabbat uyg‘otishi mumkin. Shu nuqtai nazardan, ona tili darslarida o‘quvchilarni ijodiy fikrlashga o‘rgatish nafaqat til ko‘nikmalarini egallash, balki o‘quvchilarni o‘z ona tilida izlanish, yangilik yaratish va samarali muloqot qilish imkoniyatlarini kengaytirishdir.

Ona tili darslarida o‘quvchilarni ijodiy fikrlashga o‘rgatish ularning tilni bilish va kognitiv qobiliyatlarini oshiradigan qimmatli mahoratdir. Ona tili darslarida ijodkorlikni rivojlantirish uchun bir necha strategiyalar:

1. Ochiq savollarni rag‘batlantirish: O‘quvchilarni tanqidiy fikrlash va ijodkorlikni talab qiladigan ochiq savollarni berish va ularga javob berishga undash. Bu o‘quvchilarga maqsadli tildagi ma‘lumotlarni tahlil qilish va sharhlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.

2. Hikoya qilish: hikoya qilishdan o‘quvchilarning tasavvurini va ijodini jalb qilish vositasi sifatida foydalaning. O‘quvchilarni ona tilida o‘z hikoyalari, she‘rlari yoki dialoglarini yaratishga undash, o‘z fikrlarini ijodiy ifodalash imkonini beradi.

3. Hamkorlikdagi loyihalarni rag‘batlantirish: muammolarni hal qilish yoki yangi narsalarni yaratish uchun o‘quvchilarning birgalikda ishlashini talab qiladigan hamkorlik loyihalarini tayinlang. Bu ijtimoiy muhitda ijodkorlikni rivojlantirish bilan birga o‘quvchilarga jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

4. Multimedia resurslaridan foydalaning: ona tili darslariga musiqa, video va tasviriy san‘at kabi multimedia resurslarini integratsiya qilib, ijodkorlikni ilhomlantirish va o‘quvchilar uchun turli ilhom manbalarini taqdim eting.

5. O‘z-o‘zini ifoda etish erkinligini ta‘minlash: o‘quvchilarga yozma, nutq yoki badiiy loyihalar orqali maqsadli tilda o‘z fikrlarini erkin ifodalash imkoniyatini yarating. O‘quvchilarni o‘zlarining nutqini rivojlantirishlari uchun turli uslublar va janrlarni o‘rganishga undash.

6. Muammoni hal qilish ko‘nikmalarini ta‘kidlang: o‘quvchilarni ona tilida ijodiy yechimlarni talab qiladigan muammolar yoki ssenariylar bilan tanishtiring. Bu o‘quvchilarga tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, shu bilan birga ularning til qobiliyatini oshiradi.

Ushbu strategiyalarni amalga oshirish orqali o‘qituvchilar ona tili darslarida o‘quvchilarning ijodiy fikrlashlariga yordam berishlari mumkin, ularda tasavvur va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini tarbiyalash orqali tilni chuqurroq tushunish va qadrlashni rivojlantirishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ishmuhamedov R.J. Innovatsion texnologiyalar yordamida ta‘lim samaradorligini oshirish yo‘llari. - T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2005.

2. Mavlonova I.V. “O‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini o‘stirishda fe‘l nisbatlaridan foydalanish” mavzusidagi magistrlik dissertatsiyasi. Toshkent-2015.

3. Parpiyev Odil Olimovich, & Abdushuxratova Durдона Anvarovna. (2024). Ona tili va o‘qish savodxonligi darslarida didaktik o‘yin usullari. *Yangi O‘zbekistonda Tabiiy Va Ijtimoiy-Gumanitar Fanlar Respublika Ilmiy Amaliy Konferensiyasi*, 2(1), 158–161.

4. O‘QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA LIRIK SHE‘RLARNI O‘TISHDA INTERAKTIV USULLARDAN FOYDALANISH. (2024). *Ustozlar Uchun*, 53(3), 130-136. <http://pedagoglar.org/index.php/02/article/view/294>

5. Gulbakhor Abdullayevna Gaynazarova, Karomat Otaboyevna Matnazarova, & Odil Olimovich Parpiyev. (2023). FACTORS AND METHODS OF PREPARING STUDENTS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES IN THE CONDITIONS OF INDIVIDUAL TRAINING. *Academia*

Repository, 4(12), 131–135. Retrieved from
<https://academiarepo.org/index.php/1/article/view/318>

6. Mirzakarimova Nurhayo Erkinboy qizi, Odil Parpiyev. (2024). Boshlang'ich sinflarda ona tilini o'qitish metodikasi. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, 2(2), 153–159. Retrieved from <https://innovativepublication.uz/index.php/jelsi/article/view/436>

7. Parpiyev Odil Olimovich, & Raupova Laylo Rakhimovna. (2024). Stages and Peculiarities of Increasing Written Literacy in Primary Education. *International Journal of Formal Education*, 3(2), 62–64. Retrieved from
<http://journals.academiczone.net/index.php/ijfe/article/view/2061>

8. Парпиев, О. . (2024). Повышение грамотности письменной речи учащихся на уроках родного языка на основе передовых педагогических технологий. *Общество и инновации*, 5(2/S), 146–152. <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol5-iss2/S-pp146-152>

9. Toxirjon, U. (2024). BOSHLANGICH SINFLARDA O 'QISHNI YETKAZIB OLISHGA QIYNALAYOTGAN O 'QUVCHILAR BILAN ISHLASHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. *Integration of Economy and Education in the 21st century*, 2(2), 9-13.

10. Toxirjon, U. (2024). XALQARO O 'QISH SAVODXONLIGINI O 'RGANISH (PIRLS). *Integration of Economy and Education in the 21st century*, 2(2), 14-17.